ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ADMINISTRATIVE FACTORS AFFECTING THE SUCCESS OF RISK MENAGEMENT IN SCHOOLS UNDER KHONKAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

[1]ไฉไล บุญสิทธิ์, [2]สมศักดิ์ ภูมิกอง และ [3]วีระพงษ์ เทียมวงษ์

[1]Chailai Boonsit, [2]Somsak Poomkong and [3]Weerapong Thiemwong

วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย, ประเทศไทย

College of Asian Scholars, Thailand

[1]nicklympk2@gmail.com

Received : January 14, 2024; **Revised** : March 26, 2025; **Accepted** :April 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวกับความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับความความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ระหว่างปัจจัยการบริหาร กับความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 4) เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยทางการบริหาร โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.10) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ คือ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรม องค์การ ($\overline{X}$ = 4.14) รองลงมา คือ ด้าน

[1] นักศึกษา, หลักสูตรศึกษาสาตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

[2] อาจารย์, ดร., หลักสูตรศึกษาสาตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

[3] อาจารย์, ดร., หลักสูตรศึกษาสาตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

งบประมาณ ($\overline{X}$ = 4.12) และด้านการบริหาร จัดการ ($\overline{X}$ = 4.11) ตามลำดับ 2) ความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.36) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\overline{X}$ = 4.43) รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงาน ($\overline{X}$ = 4.38) ส่วนค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านกลยุทธ์ ($\overline{X}$ = 4.30) 3) ปัจจัยการบริหารทั้ง 8 ด้านกับความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 4) ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ($\mathcal{X}_5$) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\mathcal{X}_6$) ด้านการบริหารจัดการ ($\mathcal{X}_7$) มีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .625 แสดงว่า ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จทั้ง 3 ด้าน สามารถร่วมกันทำนาย การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 62.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ : การบริหารความเสี่ยง, ผู้บริหารสถานศึกษา, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the level of educational factors related to the success of risk management in educational institutions, and 2) to study the level of success of risk management in educational institutions. 3) To study the predictive power between administrative factors and the success of risk management in educational institutions. Affiliated to the Khon Kaen Primary Education Area Office, 3, The results of the study were as follows: 1. The administrative factors affiliated to the Khon Kaen Primary Education Area Office, 3 were at a high level ($\overline{X}$ = 4.10). In descending order, there are 3 orders as follows: Atmosphere and organizational culture ($\overline{X}$ = 4.14), followed by budget ($\overline{X}$ = 4.12) and administration ($\overline{X}$ = 4.11) respectively 2. The overall success of risk management in educational institutions affiliated to the Khon Kaen Primary Education Area Office3 is at a high level ($\overline{X}$ = 4.36) with the average in descending order being information technology ($\overline{X}$ = 4.43), followed by operations ($\overline{X}$ = 4.38), and the last average is strategy ($\overline{X}$ = 4.30). 3. The 8 administrative factors and the success of risk management in educational institutions affiliated to the Khon Kaen

Primary Education Area Office have a positive correlation at a large level, statistically significant at the level of .05, in line with the assumptions. 4. Administrative factors affecting the success of risk management in educational institutions Affiliated to the Khon Kaen Primary Education Area Office 3, namely Personnel Development (X_5) Information Technology (X_6) Management (X_7) The Supervisory Effectiveness of the Forecasting Efficiency (R^2) is .625, indicating that the administrative factors that affect the success of the three areas can jointly predict the risk management in educational institutions affiliated to the Khon Kaen Primary Education Area Office, District 3 with a score of 62.50 percent, statistically significant at the level of .05

Keywords : Risk management, School Administrators, The Office of under Khonkaen Primary Education Service Area Office 3

บทนำ

ในปัจจุบันหน่วยงานราชการได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ซึ่งได้มีการกำหนดให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนการบริหารจัดการความเสี่ยงให้กับหน่วยงานของทางราชการ เพื่อให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนด ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานต่างๆภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ต้องมีการประเมิน ปรับปรุงระบบควบคุมภายในของความเสี่ยง ยังสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาทุกระดับ เพื่อขจัดเหตุที่จะทำให้เกิดความเสี่ยงได้ในอนาคต ให้อยู่ในระดับที่ทุกหน่วยงานสามารถยอมรับ ควบคุม ประเมินและทำการตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุ เป้าหมายตามภารกิจหลักของสถานศึกษาและเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของต้นสังกัด (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายให้สถานศึกษาปฏิบัติการจัดการบริหารความเสี่ยง ให้ครอบคลุมทุกสถานศึกษา ทุกระดับ แต่ในปัจจุบันกลับพบว่าการบริหารจัดการความเสี่ยงในสถานศึกษานั้นยังไม่ครอบคลุมทุกกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น โดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้กำหนดความเสี่ยงให้ควบคุมความเสี่ยง ทุกประเภทโดยจำแนก ไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) คือ เหตุการณ์ ใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหาย หรือความ ล้มเหลว หรือลด

โอกาสที่จะบรรลุเป้าประสงค์ตามกลยุทธ์การดำเนินงาน 2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk) คือ เหตุการณ์ใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่งผลกระทบ หรือสร้างความเสียหาย หรือความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุผลสำเร็จเนื่องจากเกิดปัญหาทางด้าน กระบวนการปฏิบัติงานและกระบวนการดำเนินงานขององค์กร 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) คือ เหตุการณ์ใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหาย ในด้านลบต่อการบริหารจัดการทางด้านการเงินขององค์กรในทุกมิติ และ 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ (Compliance Risk) คือเหตุการณ์ใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและส่งผล กระทบหรือสร้างความเสียหาย หรือความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ใน การดำเนินการขององค์กร อันเนื่องมาจากการดำเนินการทางด้านกฎ ระเบียบ ที่ผิดพลาดและคลาดเคลื่อนจากบทบัญญัติที่กำหนดตามกฎหมายความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยจะช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจด้านต่างๆ เช่น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุม และวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ลดการสูญเสียและโอกาสที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร ภายใต้สภาวะการดำเนินงานของทุกๆ องค์กรล้วน แต่มีความเสี่ยง กล่าวคือ ความไม่แน่นอนที่จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานหรือเป้าหมายขององค์กร จึงจำเป็นต้องมีการจัดการความเสี่ยงเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ โดยการระบุความเสี่ยงว่ามีปัจจัยเสี่ยงใดบ้าง ที่กระทบต่อการดำเนินงานหรือเป้าหมายขององค์กร วิเคราะห์ความเสี่ยงจากโอกาสและผลกระทบ ที่เกิดขึ้น จัดลำดับความสำคัญของปัจจัยเสี่ยงแล้วกำหนดแนวทางในการจัดการความเสี่ยง โดยต้องคำนึง ความคุ้มค่าในการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม สำหรับหน่วยงานของรัฐ ต้องคำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็นของการบริหารจัดการความเสี่ยงของ ภาครัฐ และกำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีการจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ ที่กระทรวงการคลังกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) ซึ่งได้สรุปใจความสำคัญเกี่ยวกับการ บริหารความเสี่ยงว่า ในปัจจุบันหน่วยงานราชการโดยเฉพาะสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดทำแผนการ บริหารความเสี่ยงในสถานศึกษานั้นเพื่อขจัดเหตุที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้อยู่ในระดับที่ยอมรับ ควบคุม ประเมินและตรวจสอบได้อย่างมีระบบ ซึ่งบุคลากรทุกคน จะต้องร่วมกันปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดรวมทั้งช่วยกันพัฒนาให้มีความ ทันสมัยและสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ต้องถือปฏิบัติของทุก หน่วยงานในสังกัด (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

จากผลการประเมินผลการควบคุมภายใน ประจำปีงบประมาณ 2565 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบปัญหาการบริหารงานอันอาจนำมาสู่ความเสี่ยงของการบริหารงานแต่ละด้าน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2565) จึงแสดงให้เห็นว่า การบริหารงานของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้นั้น ยังมีความเสี่ยงต่อความสำเร็จในการบริหารงานทั้ง 4 งาน

จากสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าภาระความรับผิดชอบที่สำคัญของผู้บริหารการศึกษา เป็นความรับผิดชอบที่สำคัญ หากได้มีการจัดการบริหารความเสี่ยงในแต่ละ สถานศึกษา จะเป็นการการลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่สถานศึกษาจะเกิดความเสี่ยงให้ระดับความเสี่ยงลดน้อยลง หรือบรรเทาเบาบางลง สถานศึกษาสามารถประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบโดยคำนึงถึง การบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสถานศึกษาและเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของต้นสังกัด และเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพครอบคลุมปัจจัยความเสี่ยงทางด้านการศึกษา ทั้งยังเป็นกุญแจสำคัญที่ไขไปสู่การเป็นสถานศึกษาดีมีคุณภาพมีประสิทธิผล ก่อให้เกิดคุณภาพของการ บริหารสถานศึกษาส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ซึ่งผลของการวิจัย จะเป็นแนวทางในการสนับสนุนการพัฒนาและรับของคุณภาพในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคลองกับนโยบายภาครัฐ เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นและสามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารในสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาระดับความความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา
4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยทางการบริหารอย่างน้อย 1 ด้าน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ดำเนินการวิจัยดังนี้

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จากสถานศึกษาจำนวน 141 โรงเรียน ประชากรจำนวน 1,615 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จากสถานศึกษาจำนวน 141 โรงเรียน จำนวน 325 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ศึกษาปัจจัยทางการบริหารถานศึกษาประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2. ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู 3. ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ 4. ด้านโครงสร้างองค์การ 5. ด้านการพัฒนาบุคลากร 6. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 7. ด้านการบริหารจัดการ และ 8. ด้านการบริหารงบประมาณ

2.2 ศึกษาความสำเร็จการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย 1. ด้านการเงิน 2. ด้านเทคโนโลยี 3. ด้านการดำเนินงาน 4. ด้านกลยุทธ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) เพื่อนำไปอธิบายข้อมูลในรูปแบบตารางต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบ

แบบสอบถามทั้งหมด 325 คน คิดเป็นร้อย 100 ส่วนมากเป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 91.38 ระดับการศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 67.07 และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ส่วนมากเป็นอายุงานตั้งแต่ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.32 ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยทางการบริหารจำนวน 8 ด้านที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา พบว่า ระดับปัจจัยทางการบริหารจำนวน 8 ด้านที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ ลำดับถัดลงมา คือ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านก้านการพัฒนาครู ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ด้านโครงสร้างองค์การ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยจำนวน 8 ด้าน โดยภาพรวม

ปัจจัยทางการบริหารที่ผลต่อความสำเร็จ	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ
1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.10	.69	มาก
2. ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	4.07	.71	มาก
3. ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ	4.14	.64	มาก
4. ด้านโครงสร้างต่อองค์กร	4.02	.67	มาก
5. ด้านการพัฒนาครู	4.09	.70	มาก
6. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.10	.68	มาก
7. ด้านการบริหารจัดการ	4.10	.65	มาก
8. ด้านงบประมาณ	4.13	.70	มาก
เฉลี่ยรวม	**4.10**	**.61**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยทางการบริหาร โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.10) เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ คือ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรม องค์การ ($\overline{X}$ = 4.14) ด้านงบประมาณ ($\overline{X}$ = 4.12) และด้านการบริหาร จัดการ ($\overline{X}$ = 4.11) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ผลการศึกษาระดับความสำเร็จการบริมาริความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ถัดลงมาคือ ด้านการดำเนินงาน ด้าน

การเงิน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านกลยุทธ์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในถานศึกษา โดยภาพรวม

ความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการเงิน	4.12	.50	มาก	3
2. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.42	.52	มาก	1
3. ด้านการดำเนินงาน	4.37	.52	มาก	2
4. ด้านกลยุทธ์	4.29	.50	มาก	4
เฉลี่ยรวม	**4.36**	**.46**	**มาก**	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.36) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\overline{X}$ = 4.42) ด้านการดำเนินงาน ($\overline{X}$ = 4.37) ส่วนค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านกลยุทธ์ ($\overline{X}$ = 4.29)

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่ผลต่อความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา

ตัวแปร	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	x_7	x_8	x	Y
x_1	1									
x_2	.697*	1								
x_3	.692*	.712*	1							
x_4	.656*	.689*	.767*	1						
x_5	.715*	.753*	.782*	.808*	1					
x_6	.661*	.688*	.765*	.737*	.821*	1				
x_7	.755*	.801*	.828*	.838*	.823*	.814*	1			
x_8	.782*	.744*	.754*	.740*	.795*	.755*	.865*	1		
x	.842*	865*	.896*	.876*	.921*	.882*	.872*	.846*	1	
Y	.635*	622*	.642*	.671*	.752*	.744*	.731*	.697*	.885*	1

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ *$p \leq .05$

จากตารางที่ 3 ปรากฏว่าปัจจัยทั้ง 8 ด้านกับความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับมาก (r_{xy}=.885) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ผลการศึกษา ปรากฏว่า ปัจจัยที่ผลต่อความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร (X_5) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_6) ด้านการบริหารจัดการ (X_7) มีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .625 แสดงว่า ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จทั้ง 3 ด้าน สามารถร่วมกันทำนาย การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 62.50 เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$Z'y = .346X_5 + .364X_6 + .147X_1$$

ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1) ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู (X_2) ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ (X_3) ด้านโครงสร้างองค์การ (X_4) และด้านงบประมาณ(X_8) ไม่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา

อภิปรายผล

การวิจัยปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของปฏิมา พุฒตาลดง (2554) ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ในจังหวัดกำแพงเพชร ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก' ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ร่วมวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา โดยใช้เทคนิค (SWOT analysis) ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพ พัฒนาระบบการวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2566) ซึ่งสอดคล้องกับ วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) กล่าวว่า ปัจจัยเป็นสิ่งสนับสนุน ให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิผลเกิดจากการบริหารงานตามภารกิจของ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา จนสามารถทำให้โรงเรียนเกิดความสำเร็จบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จากสาเหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้ปัจจัยทั้ง 8 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีการกำหนดค่านิยมองค์กรในการปฏิบัติงานของสำนักงาน "ดีบริการ ดีทีมงาน และดีคุณภาพ"เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความตระหนัก มีความกระตือรือร้น มีความคิดในการพัฒนางาน มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน มีจิตบริการ และบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสำนักงาน โดยมีสัญลักษณ์ติดไว้ทุกห้อง และจัดให้มีการบริการ one stop service ให้มีความรวดเร็ว ถูกต้องและผู้รับบริการมีความพึงพอใจ และพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่หลากหลาย บริหารจัดการโรงเรียน ผ่านระบบกลุ่มโรงเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคน มีความกระตือรือร้น พัฒนาตนเองสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงาน และพัฒนาการทำงานมีการจัดกิจกรรมพัฒนา ศักยภาพผู้บริหารโรงเรียน เพื่อสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ นำประสบการณ์ที่ได้รับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และบูรณาการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการพัฒนาวิธีการให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3, 2561) ตรงกับ นฤมล สะอาดโฉม (2550) ที่ได้ศึกษาและพบว่า การบริหารความเสี่ยงเป็นการบริหารจัดขึ้นเพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและนั้นจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานต่างๆ ดำเนินการต่อไปได้ จากสาเหตุดังกล่าว จึงส่งผลให้การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจำนวน 8 ด้าน กับความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า ปัจจัย 9 ด้าน อันได้แก่ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ด้านบรรยากาศสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ด้านบรรยากาศสถานศึกษา ด้านพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ด้านคุณภาพการสอนของครู ด้านเจตคติต่อสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ เต็มดวง จำนงค์ (2550) พบว่าความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับ ด้าน

สภาพแวดล้อม ด้านภาวการณ์สนับสนุนของผู้บริหาร และด้านการมีสวนร่วมของชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 จัดกระบวนการบริหารจัดการศึกษาโดยมีนโยบายสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องแก่บุคลากรพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลาย ครูและบุคลากร์ทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน รวมทั้งสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการคมนาคมที่สะดวก ผู้บริหาร มีการปรึกษาหารือ มีการประชุมกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่สำคัญๆ ทุกคนจะต้องรับรู้รับทราบ ร่วมกันตัดสินใจ และร่วมกันทำ รวมทั้งการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการโดยเกิดการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษา สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นกรอบในการขับเคลื่อนนโยบาย ให้บรรลุเป้าหมายนโยบายที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2561, หน้า 45) ดังนั้น ปัจจัยทั้ง 8 ปัจจัย เกี่ยวข้องกับการทำให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จ และการบริหารจะสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องและเพียงพอ จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยทั้งหมด กับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมาก

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา พบว่า การสนับสนุนจากผู้บริหาร ด้านการติดตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง ด้านการพัฒนาบุคลากรส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดอล้องกับ เต็มดวง จำนงค์ (2550) พบว่า ปัจจัย 7 ปัจจัย มีผลต่อความสำเร็จในการบริหาร คือ ด้านการมีสวนร่วมของชุมชน ด้านหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการประกันคุณภาพ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นมาตรฐาน ด้านภาวะผู้นำ และ สอดคล้อง วันเพญ บุรีสูงเนิน (2552) ศึกษาพบว่า ปัจจัย ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา นั้นมี 9 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ด้านบรรยากาศสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ด้านบรรยากาศสถานศึกษา ด้านพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ด้านเจตคติต่อสถานศึกษา ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยจะช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจด้านต่างๆ เช่น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุม และวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ลดการสูญเสียและโอกาสที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร ปัจจัย

ทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ประกอบไปด้วยปัจจัยทางการบริหาร 1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2. ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู 3. ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ 4. ด้านโครงสร้างองค์การ 5. ด้านการพัฒนาบุคลากร 6. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 7. ด้านการบริหารจัดการ และ 8. ด้านการบริหารงบประมาณ และการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย 1. ด้านการเงิน 2. ด้านเทคโนโลยี 3. ด้านการดำเนินงาน 4. ด้านกลยุทธ์

เอกสารอ้างอิง

เต็มดวง จำนงค์. (2550).*ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนสังกัดกทม.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี/ลพบุรี.

นฤมล สะอาดโฉม. (2550). *การบริหารความเสี่ยงองค์กร*. กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊คส์.

ปฏิมา พุฒตาลดง.(2554). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดกำแพงเพชร.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.

วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. (2565). *รายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน ประจำปีงบประมาณ 2565.* กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566.* กลุ่มนโยบายและแผน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). *แผนบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ 2567.* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *การบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แผนปฏิบัติราชการประจำปี 2550*. สืบค้น 28 พฤศจิกายน 2566 จาก http://www.hidtiep.go.th/articlcs/plan 11.doc

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *คู่มือการบริหารความเสี่ยง.* กรุงเทพมหานคร : สำนักงานฯ.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *คู่มือการบริหารความเสี่ยง กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.